

เทศน์เช้า วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ทำไมต้องฟัง ศาสนาคืออะไร ศาสนาคือสังฆกรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือศาสนา โยมมาทำบุญ มาทำไม เรามาทำบุญกุศล ทำบุญกุศลเพราะเรามีสัจจะ เรามีความเชื่อในเรื่องสัจจะความจริง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน

กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน การเวียนว่ายตายเกิด เกิดจากกรรมดีกรรมชั่วของเรา ถ้ากรรมดีกรรมชั่วของเรา เราอยู่บ้านนะ เราอยู่บ้าน เราทำหน้าที่การงานของเรา พ่อแม่ญาติพี่น้องเรามีน้ำใจต่อเขา นั่นคือคุณงามความดีทั้งนั้น เวลาทานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ แค่อหฺลิกทางให้กันไง เราเห็นคนสวนทางมา เราหฺลิกทางให้เขา หลบหฺลิกให้เขา อันนี้บุญทั้งนั้นนะ บุญเพราะอะไร เพราะเราให้ความสะดวกกับเขา เราให้ความสะดวกกับเขา เราให้น้ำใจต่อเขา อันนี้เป็นบุญกุศล นี่กรรมดี ถ้ากรรมดี ถ้าจิตใจอย่างนี้จิตใจที่มันพัฒนาอย่างนี้เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา จิตใจอย่างนี้เป็นจิตใจที่ดีใหม่ ถ้าจิตใจที่ดี เวลาเวียนว่ายตายเกิดมันไปเกิดที่ไหน

แต่ถ้าจิตใจของคนพาล เป็นคนพาล กิดขวางเขาไปทั่ว ทำแต่ความเจ็บช้ำน้ำใจให้คนอื่น อันนี้กรรมอะไร ถ้าเวลามันไป มันไปไหนนะ มันไปโดยตัวมันเองไง มันไปโดยการกระทำอันนั้นไง เห็นไหม ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจำแนกให้เห็นว่ากรรมดีกรรมชั่วไฉน

กรรมดีกรรมชั่ว ถ้าเวลากรรมดีกรรมชั่วแล้ว คนที่ประพฤติปฏิบัติมาก็โต้แย้งกันว่ากรรมของใคร การกระทำของใครถูกต้องดีงามไฉน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบัญญัติศีล ๕ ปาณาติปาตา ไม่ก้าวล่วงใครทั้งสิ้น ปาณาติปาตา เราก็บอกว่าการทำลายชีวิตคนให้ตกลงทำลายสัตว์ให้ตกลงเป็นการปาณาติปาตา

แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราเนาะ ปาณาติปาตา การจาบจ้วงเขา การทำกระทบกระเทือนนั้นนะทำกระทบเทือนใจเขา ถ้าศีล ๕ ศีล ๕ มันเกิดที่นี้ไฉน ถ้าเกิดที่นี้ ถ้ามีศีล ๕ ต้องมีคุณธรรม ๕

คุณธรรม ๕ ปาณาติปาตา ไม่ทำร้ายใคร ไม่จับจ้วงใคร แล้วมีน้ำใจต่อเขา มีน้ำใจต่อเขา มีน้ำใจต่อคนที่เขาทุกข์เขายาก เขาขัดสน แต่คนที่เขามีความสุข มีความชื่นชมของเขา เขามีความสุขของเขา เราก็อนุโมทนาไปกับเขา เราไม่ต้องไปจูนใจเขา เราจะจูนใจแต่คนทุกข์คนยาก

คนทุกข์คนยากนะ เวลาคนทุกข์คนยาก คนจนตรอกนะ ใครมีน้ำใจต่อเขาจะ เขาจะสุข เขาจะอบอุ่นในหัวใจของเขา แล้วถ้าเรายื่นให้เขา สิ่งสิ่งนั้นเขาจะจำไปจนวันตาย คนเราเวลาตกทุกข์ได้ยากนะ แล้วใครเจือใจเขาจะ เขาจะฝังใจเขาจนตาย เขาจะระลึกถึงคุณอันนั้นๆ นี่ไง กรรมดี กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน คุณดี เราชอบมาก เด็กๆ เราชอบมาก ชอบเพราะอะไร เพราะมันไร้เดียงสา

คำว่า “ไร้เดียงสา” เขาบอกมันบริสุทธิ์

ไม่บริสุทธิ์หรอก มันไร้เดียงสาของมัน มันเป็นวาระของเขา เวลาโตขึ้นมา พอโตขึ้นมา ก็เลสมันฟูขึ้นมาแล้ว เวลากิเลสมันฟูขึ้นมา คว้ารุ่นลี คว้ารุ่นมันฟังใครล่ะ พลังงานมันเหลือใช้ มันแสดงออกมาเต็มที่ เวลาพวกเราราคำคร่ำ ไม่โกสัฟ้ง ไม่โกสัฟ้งมันจะล้มลงสู่แม่น้ำนะ นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราราคำคร่ำ เวลาคิดถึงตอนนั้น เราเสียตายนโอกาสของเราแล้วแหละ ที่เรามา เรามากันทำไม เรามาทำบุญกุศลเพราะเรานึกถึงตัวเราละ นึกถึงตัวเรา ถึงตัวของเรา เพราะตัวของเรา เรามีสติปัญญาของเรา เราถึงชวนช่วยการกระทำของเรา เพราะเราเกิดมาเป็นชาวพุทธ ชาวพุทธเกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนถึงให้ทำบุญกุศล การทำบุญกุศลของเราทำเพื่อเหตุใด? ก็ทำเพื่อหัวใจดวงนี้ไง ทำเพื่อหัวใจเราทุกข์ๆ ยากๆ หัวใจที่มันบีบคั้นอยู่นี้ ให้มันผ่อนคลาย หัวใจดวงนี้ การเสียสละ ความตระหนี่ถี่เหนียว สิ่งที่สละออกไป สละออกไป ใครเป็นคนเสียสละ ถ้าจิตใจมันมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา มันเต็มใจจะเสียสละ คนที่จิตใจเขาเป็นธรรมนะ เขาอยากเสียสละ เขาอยากทำของเขา เขาอยากในหัวใจของเขา เขาทำของเขา

แต่ของเรา ของเรา ที่เราทำ เรามีเจตนาดีมาๆ คึงเรามาเข้าวัดเขาวา เวลาเข้าวัดเข้าวา สิ่งที่ว่า ไปวัด วัดอยู่ที่ไหน วัดเราก็ไปดูสิ่งปลูกสร้าง...ไม่ใช่ วัดเขาคุณพุทธศักราช ข้อวัตรปฏิบัติ พุทธศักราช นี่วัตรปฏิบัติ เขาคุณวัตรปฏิบัติที่นี้ไง ผู้ทรงศีลเขามีวัตรปฏิบัติของเขา ถ้าผู้ทรงศีลเขายิ่งทรงศีลมากขนาดไหน เขายังมีความสะอาดบริสุทธิ์ของเขา ผู้ทรงศีลเขาเลี้ยงชีพด้วยปณิธาน สัมมาอาชีพะ เลี้ยงชีพชอบๆ แล้วเราให้ทานเพื่อการยังชีพ การยังชีพขึ้นมา ยังชีพขึ้นมาเพื่อสืบต่อ สืบต่อเพื่อเหตุใด? สืบต่อเพื่อคั่นคว่ำไฉน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเทศนาว่า การ เอหิภิกขุ ถ้าใครจะมา ตั้งใจจะบวช ถ้าเป็นพระอรหันต์นะ “เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด”

แต่ถ้าผู้ฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีศรัทธาจะมาบวช “เธอจงเป็นภิกษุมาเถิดเพื่อประพฤติปฏิบัติให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์”

ถ้าเวลาบวชมันยังไม่สิ้นสุดแห่งทุกข์ “เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด” แต่ปฏิบัติต่อเนาะ ปฏิบัติให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ แต่ถ้าเป็นพระอรหันต์มาบวช เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่า การเป็นพระอรหันต์เลย แล้วเวลาขอบวชนะ “เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด” เอหิภิกขุ บวชให้ด้วย เหมือนพ่อเหมือนแม่คลอดลูกมาแล้วฝึกฝนทำให้ประสบความสำเร็จด้วย นี่โง่บวชเอง พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้บวชให้ เป็นผู้ที่ตั้งสอนจนเป็นพระอรหันต์นะ

เวลาโอวาทปาฏิโมกข์ “เธอจงทำแต่คุณงามความดี ไม่ทำความชั่ว ไม่เบียดเบียนใคร ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว” พระอรหันต์นะ พระอรหันต์สิ่งที่ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว รักษาจิตใจของเรา รักษาหัวใจของเราไว้

เวลาครูบาอาจารย์ หลวงปู่ขาวท่านเป็นพระอรหันต์ ท่านเดินจงกรมของท่าน ท่านอยู่ในวิหารธรรมของท่าน มันมีความสุข มันมีความสุขนะ มันเป็นวิมุตตสุข มันสุขในตัวของมันเองอยู่แล้ว แต่การเคลื่อนไหวๆ เหมือนเรารักษา รักษาธาตุขันธ์ให้มันสมดุลต่อกัน ความสมดุลต่อกัน คุณี เรานั่งของเราก็เมื่อยไข่มุข เราทำอะไรมันไม่สมดุล พอไม่สมดุล เราเจ็บไข้ได้ป่วย แต่ถ้ามันสมดุลๆ นี้ก็เหมือนกัน วิหารธรรมของท่าน แล้วเราไปทำบุญๆ ใจ

เวลาทำบุญกุศลนะ คนที่เขาเป็นเศรษฐีนะ เวลาเขาทำบุญของเขา เศรษฐีของเขา แต่เขามีปัญญา เขาเลือกทำ เศรษฐีอำเภอบ้านไผ่ เขาไปพูดที่บ้านตาด เรานั่งฟังอยู่ เวลาเขาบอกว่าทำไมต้องมาทำบุญที่ละ

เขาอยู่บ้านไผ่นะ เขามาทำบุญที่บ้านตาด เขาไปทำบุญที่ถ้ำกองเพล

เขาบอกว่าของเราน้อย เศรษฐีนะ เศรษฐีบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ทั้งอำเภอของเขา เขาบอกว่าสมบัติเราน้อย เราต้องเลือกทำ

เขาขวนขวายของเขา เขาขวนขวายของเขา เขาขวนขวายเพื่อนือนาบุญของเขา นี่ก็เหมือนกัน เรามาทำไม มาทำบุญ มาทำไม เรามาทำบุญเพราะเรามีเจตนา เรามีศรัทธามีความเชื่อของเรา ถ้ามีความเชื่อของเรา นือนาบุญเราหว่านลงไปด้วยความชื่นชมของเรา ด้วยหัวใจของเรา

กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน กรรมดีอันนั้นมันจะฝังใจไปๆ มันเป็นทิพย์ๆ เป็นทิพย์ที่ไหน? มันเป็นทิพย์สิ่งที่เราทำแล้ว ทำแล้ว ของที่เก็บไว้ เก็บไว้มันเป็นวัตถุ มันเสียหาย มันสูญสลายไปได้ แต่ที่เราสละไปแล้วมันเป็นของเราทั้งนั้นเลย ของเรามันอยู่ที่ไหน ของเรามันเป็นทิพย์ไง ลองนึกถึงสิ่งที่เราเคยทำสิ สดๆ ร้อนๆ เอาเงินฝากธนาคารไว้มันยังเสื่อมค่า สิ่งที่เราสละสละไปแล้วมันเพิ่มค่า มันเพิ่มค่าในหัวใจของเรา สิ่งที่เป็นทิพย์ๆ นี่เป็นทิพย์ เพราะเป็นอามิสนะ แต่ถ้าเป็นสัจจะความจริง อริยสัจ เวลาเรามีศรัทธามีความเชื่อ เราจะประพฤติปฏิบัติของเราเราจะค้นคว้าหาหัวใจของเรา

เวลาเขาไปอินเดียกัน เขาไปอินเดีย ไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ ไปเพื่อระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พอใครไปแล้วก็ชื่นใจๆ แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเราบอกว่าพุทธะในหัวใจ หัวใจเรา เรานั่งลงแล้วกำหนดลมหายใจเข้านิกพุท หายใจออกนิกโธ เวลาพุทโธๆ พุทโธจนมันเป็นตัวพุทโธเสียเอง เราไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่มีชีวิต

เขาไป เขาไปเห็นสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคยใช้ชีวิตอยู่ สังเวชนียสถานทั้ง ๔ ไปแล้วชื่นชม มีศรัทธามาก ปลื้มใจมาก แต่เวลาถ้าใครทำความสงบของใจเข้ามา พุทโธกลางหัวใจของเรา เราไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตัวเป็นๆ ด้วยสติด้วยปัญญาของเรา ถ้าเรากวนาของเรา สิ่งที่ว่า เป็นทิพย์ๆ ทางโลก เป็นทิพย์ทางโลกนั้นเป็นสิ่งที่ เป็นอามิส มันเป็นทิพย์ เหมือนรถ รถเราจะเคลื่อนไหวได้ต้องมีน้ำมัน เวลาใช้น้ำมันขับเคลื่อนไปแล้วน้ำมันหมดได้

นี่ก็เหมือนกัน เป็นทิพย์ๆ เวลาเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม หมควาระขึ้นมามันก็ตายได้ นี่ไง กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เวลากรรมดีมันให้ผลขึ้นมา ทำสิ่งใดก็ประสบความสำเร็จ อย่าประมาทนะ เพราะอะไร เพราะมันมีวาระของมันนะ กรรมดีกรรมชั่ว เข็มนาฬิกามันไม่หยุดนิ่งหรอก มันหมุนไปตลอด ชีวิตเรามันเคลื่อนไหวตลอดใช่ไหม มันเคลื่อนไหวไป สิ่งนี้สิ่งที่ว่า เป็นทิพย์ๆ ไง

แต่ถ้าเราจะเอาสิ่งจะความจริงที่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ออกไป
ธรรมชาติ ที่คงที่ ที่เข้มนานาฬิกาไม่ขยับ นาฬิกามันตายแล้ว นาฬิกาที่มันตายแล้ว นาฬิกาที่มันตายแล้ว
มันเป็นนาฬิกา เพราะมันเป็นวัตถุใช้ใหม่ แต่จิตใจของเรา คุณติ หลวงตาท่านพูด ท่านว่างงานๆ
จิตใจว่างจากการกระทำ ว่างหมดเลย คนว่างงาน คนที่ไม่มีบัญชี คนที่พ้นออกไปจากวิญญูะ วิ
วิญญูะมันคงที่ของมัน แล้วมันเกิดที่ไหนล่ะ? มันเกิดจากเรามีศรัทธาความเชื่อของเราเป็นพื้นฐาน
แล้วเราฝึกหัดภาวนาของเรา

สิ่งที่มีค่าที่สุดคือหัวใจของมนุษย์ หลวงตาท่านบอกนะ ท่านชวนชวายตอนท่านมีชีวิตอยู่
ท่านชวนชวายออกไป ท่านบอกว่าท่านมาเอาหัวใจคน เวลาท่านออกไปเคลื่อนไหว ท่านทำ
ประโยชน์กับประเทศชาติ ท่านบอกว่าประเทศชาติมันมาเป็นอันดับสอง อันดับหนึ่งท่านเป็น
ห่วงหัวใจของคน คนไม่มีที่พึ่ง เวลาสังคมบีบคั้นขึ้นมา มันทุกข์มันยากขึ้นมา คนไม่มีที่พึ่ง ถ้า
ไม่มีที่พึ่ง ย้อนกลับมาพึ่งหัวใจของตนเอง ย้อนกลับมาพึ่งพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัย แก้วสารพัดนึก ถ้ามันมีศรัทธามีความจริงของ
มันอย่างนั้นนะ ไปเอาหัวใจคนแล้วหัวใจมันอยู่ไหนล่ะ หัวใจมันอยู่ไหน ถ้าหัวใจอยู่ไหน นี่ไง
เริ่มระดับของท่าน การชวนชวายก็ด้วยเจตนา มันเกิดมาจากใจๆ แต่สติปัญญาเรายังหยาบ เรายัง
จับต้องใจของเราไม่ได้ เรามีศรัทธาความเชื่อ ไปวัดๆ ไปวัดขึ้นมาเพื่อฟังเทศน์ฟังธรรม ฟังธรรม
ขึ้นมา ท่านจะเตือนสติเรา เตือนสติเรานะ ว่าสิ่งที่มีคุณค่าๆ

คุณติ เวลาพระเราทำงาน เขาบอกว่าโยมอาบเหงื่อต่างน้ำเป็นงานที่เห็นผลว่าทำงาน
ประสบความสำเร็จ เวลาพระเราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เดินไปเดินมาทั้งวันไม่ได้อะไรเลย
แต่ถ้ามันมีสติมีปัญญา จิตมันสงบขึ้นมา มันจะได้ มันได้อะไร เดินจงกรมทั้งวัน เดินจงกรมถ้า
เอามาคำนวณ เดินหลายรอบโลก โลกนี้เดินหลายรอบแล้ว แล้วเดินไปทำไมล่ะ

เดินไปหาหัวใจ เดินไปหาหัวใจของคน หัวใจของคน ถ้าพุทโธๆ จิตมันสงบเข้ามา ถ้ามัน
เข้าได้ นี่พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ถ้ามันจับต้องได้อย่างนี้ ถ้ามันจับต้องได้อย่างนี้ นี่ไง สิ่งที่มี
คุณค่าที่สุดที่หลวงตาท่านแสวงหา ท่านพยายามช่วยเหลือเจือจานอยู่นี้ ท่านบอกว่าที่ท่าน
เคลื่อนไหวอยู่นี้ก็เพื่อเอาหัวใจคนๆ ไปเพื่อปลุกปลอบหัวใจคน ไปเพื่อรักษาหัวใจคน ไปเพื่อ
หัวใจคนที่มันผ่อนคลาย ไปเพื่อหัวใจคนที่มันไม่มีที่พึ่งอาศัยให้มันมีที่พึ่งอาศัย ถ้ามีที่พึ่งอาศัย นี่

พูดถึงที่เป็นสัมมาทิฐิที่ความเห็นถูกต้องดีงามนะ แต่ที่เป็นมิจฉาทิฐิเขาก็บอกว่าไม่ใช่กิจของสงฆ์ฯ

ไม่ใช่กิจของสงฆ์ กิจของสงฆ์คืออะไรละ กินแล้วกินอนิโชนใหม่ แต่กิจของสงฆ์ของเรา ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม พระเดียวกันเสร็จแล้ว ถ้าวันปกติ ๒๔ ชั่วโมง ถ้ามีเวลาภาวนา เว้นไว้แต่ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ สิ่งที่ทำ ทำเพื่ออะไร? ก็ทำเพื่อหาหัวใจอันนี้ไง

นี่ไง ไปวัดไปทำไม ศาสนามันคืออะไร อะไรเป็นศาสนา

ศาสนาคือคำสั่งสอน คำสั่งสอนคือสังฆธรรม สังฆธรรม ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน พระอานนท์เป็นพระโสดาบัน พระโสดาบันยังต้องการผู้ที่ดูแล ผู้ที่สั่งสอนอยู่ พระอานนท์เสียใจมาก พระอานนท์ร้องไห้ ร้องไห้เลยนะ เรายังมีกิเลสอยู่ เรายังต้องการผู้ที่คุ้มครองดูแลสั่งสอนเราอยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็จะปรินิพพานเสียแล้ว เสียใจมาก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามหาพระอานนท์ไม่พบ ให้พระไปตามมา “ภิกษุทั้งหลาย อานนท์อยู่ไหน”

“ไปเกาะกลอนประคูดร้องไห้อยู่นั่น”

“ไปตามอานนท์มา ไปตามอานนท์มา”

“อานนท์ เธอไม่ต้องทุกข์ร้อน เพราะถ้ามีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนาคตกาล ผู้ที่จะอุปฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคตก็ไม่สามารถทำได้ดีไปกว่าพระอานนท์ พระอานนท์ได้ทำคุณงามความดีไว้เต็มเปี่ยมอยู่แล้ว เรานิพพานไปอีก ๓ เดือนข้างหน้า เขาจะมีการสังคายนา เธอจะได้เป็นพระอรหันต์วันนั้น” นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้เลย

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะนิพพานไปนะ พระอานนท์ไปคร่ำครวญถามมาก “สิ่งที่ไม่เคยมีไม่เคยเป็นมันเป็นไปแล้ว สิ่งที่ยังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพานไปแล้วจะเผาศพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วภิกษุจะอยู่กันอย่างไร ในชุมชนของสงฆ์ สงฆ์ที่มาบวชเขาก็มีญาติมิตรระกูล

ของเขา ถ้าญาติตระกูลของเขาเข้ามา เราจะต้อนรับเขาอย่างไร แล้วภิกษุจะสนทนาธรรมกับฝ่ายผู้หญิงอย่างไร”

“ถ้าไม่ได้ยินไม่ได้ฟังเลยเป็นสิ่งที่ดีที่สุด

“แล้วมันจำเป็นล่ะ มันจำเป็นเพราะญาติพี่น้องกัน”

“ถ้าจำเป็นก็ต้องตั้งสติไว้ ตั้งสติแล้วคุยกับเขา อย่าปล่อยหัวใจพลั้งเผลอไป”

นี่เตือนไว้หมดๆ นี่สังฆธรรม ศาสนา ศาสนาคืออะไร ตรงไหนเป็นศาสนา ศาสนามันอยู่ที่ไหน

ศาสนา สังฆธรรม อริยสัจ สัจจะอันนั้น แล้วเราชวนขวยกัน เราประพฤติปฏิบัติกัน เราพยายามทำหัวใจของเรา ถ้าผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต เขาจะไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ เพื่อปลุกปลอบหัวใจของเขา แต่ของเรา ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต ถ้าจิตใจมันสงบเข้ามานะ มันเชื่อมั่นมาก เชื่อมั่นมาก มันเชื่อมั่นเพราะอะไร มันเชื่อมั่นเพราะว่าเรามีสัมมาสมาธิ เรามีจุดยืน เรามีองค์ความรู้

แต่ถ้านี้เป็นศรัทธา ศรัทธา เราก็เชื่อของเรา แต่เชื่อด้วยการบอกเล่าต่างๆ เราก็พยายามชวนขวยของเรา ถ้ามันเป็นจริง สติเราะงับอารมณ์ความรู้สึกเราได้ เราพุทโธๆ จนจิตละเอียดเข้ามาเป็นสัมมาสมาธิได้ เราฝึกหัดใช้ปัญญาได้ มันเชื่อมั่นๆ เพราะอะไร มันมีกิจจญาณ สังจญาณ มันมีการกระทำ เราทำเองได้หมดใจ ทุกอย่างเราทำได้หมด เราไปตื่นตื่นตกใจอะไรไหม

ของทุกอย่างที่เราทำเองได้หมดเลย แล้วถ้ามันชำรุดเสียหาย เราทำเองได้หมดเลย เราทำเองได้หมดเลย เพราะเราทำเอง แต่ถ้าเราทำไม่ได้ต้องไปหาช่าง นี่ก็ทำไม่ได้ เราทำไม่ได้ เราเห็นช่างทำ เราก็รู้ว่าช่างทำได้ แต่ถ้าเราทำได้ เราปฏิบัติได้สมความปรารถนาของเรา ถ้าเราทำจริงทำจริงจังมา ศาสนา ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต เราจะเห็นธรรม เห็นคุณธรรมในใจของเรา

แล้วถ้าเป็นความจริงแล้วนะ คนที่มีคุณธรรมจริงๆ ตามสังฆธรรม ส่วนใหญ่แล้วจะหลีกเลี่ยง เวลาคงค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ของเรา เวลาบรรลุนิพพานแล้วมันจะสอนใครได้ คือมันพูดคนละแง่มุมกัน แง่มุมของธรรม แง่มุมของธรรมมันจะเข้ามาล้างตัวตนของคน ถ้าแง่มุมของโลกมันจะหาสิ่งใดที่เป็นสมบัติของมัน นี่มันแตกต่างกันไป แล้วจะสอนใครได้

หนอ สอนใครได้หนอ แต่ท่านก็สอน เพราะว่าท่านปรารถนามาเป็นพระโพธิสัตว์ ปรารถนามาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วชวนขวยการกระทำมาเพื่อปรารถนาจะมีรื้อสัตว์ขนสัตว์ รื้อสัตว์ขนสัตว์ด้วยสังขารมอันนี้ละ ไม่ใช่รื้อสัตว์ขนสัตว์ดีตัวไปเที่ยวรอบโลก ไม่ใช่

รื้อสัตว์ขนสัตว์ด้วยอริยมรรค รื้อสัตว์ขนสัตว์ด้วยน้ำใจ ที่หลงตาท่านไปเอาน้ำใจคนๆ รื้อสัตว์ขนสัตว์ด้วยมรรคด้วยผล มันเป็นศีล สมาธิ ปัญญา มันเป็นมรรคที่เกิดขึ้นจากจิต จิตมันเข้าไปรื้อค้น จิตแก้จิต จิตเข้าไปแก้ไข จิตเข้าไปพิจารณาจนถึงที่สุด มันสำรอกมันกายของมัน เวลาตายของมัน นี่พ้นจากวัฏฏะ พ้นจากวัฏฏะ พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด

นรกสวรรค์มันมีของมันอยู่อย่างนั้น กามภพ รูปภพ อรูปภพมีของมันอยู่อย่างนั้น จิตดวงนี้ต่างหาก วาระใดก็ไปอยู่ในภพชาติใด มันมีของมันอยู่อย่างนั้น ถ้าจะพิสูจน์ก็พิสูจน์ด้วยการหลับตา พิสูจน์ด้วยการหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ มันเป็นสัจจะความจริงขึ้นมาในหัวใจ ถ้าเรายังมีความลังเลสงสัยอยู่ เราจะสิ้นกิเลสได้ไหม ถ้ามันจะสิ้นกิเลสได้ มันต้องชำระล้าง สะสางกันจนหมดสิ้น หมดสิ้นกระบวนการของความสงสัย หมดสิ้นกระบวนการของกิเลสที่มันบีบคั้น หมดสิ้นกระบวนการทั้งหมดด้วยการกระทำ

เรามาวัดมาวาเพื่อเหตุนี้ เพื่อกระตุ้นอย่างนี้ เพื่อให้เราสำนึกในตนของเรา เรามีค่าไฉ่ แต่มีค่าตอนนี้ เรามีค่าแต่หาอยู่หากินกันไฉ่ แต่เราไม่มีค่าหาหัวใจของเราไฉ่ แล้วมันไม่มีค่ามรรคญาณเกิดศีล สมาธิ ปัญญาในหัวใจของเราไฉ่ เพื่อชำระล้างกิเลสในใจของเรา จะเป็นสมบัติของเรา เอวัง